

# ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ



«ΥΓΕΙΑΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑ»  
ΕΣΔΝΕ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ  
ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΩΝ  
ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΩΝ – ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τόμος 34, Τεύχος 4  
Οκτώβριος-Δεκέμβριος 1995

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Συμπεράσματα Διεθνούς Νοσηλευτικού Συνεδρίου.  
Αθήνα 6-9 Ιουνίου 1995
2. Ποιότητα στη Νοσηλευτική: Πραγματικότητα και Προοπτικές
3. Συστηματική περιγραφή του πόνου ασθενών με οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου
4. Συγκριτική μελέτη συχνότητας καρκίνου παχέος εντέρου και στομάχου
5. Έκθεση πεπραγμένων του Διοικητικού Συμβουλίου του Εθνικού Συνδέσμου Διπλωματούχων Νοσηλευτριών-Νοσηλευτών Ελλάδος από 1-1-94 έως 31-12-94
6. Ανακοινώσεις
7. Υποτροφία εις μνήμην Ελένης Πατρινέλη
8. Περιεχόμενα έτους 1995
9. Οδηγίες για τους συγγραφείς

## CONTENTS

1. Conclusions of an International Nursing Congress.  
Athens 6-9 June 1995
2. Quality in Nursing: Realities and Visions
3. Systematic description of patients pain with acute myocardial infarction
4. Comparative survey of cancer frequency in large intestine and stomach
5. Annual report of the Executive Board of the Hellenic National Graduate Nurses' Association from 1-1-94 to 31-12-94
6. Announcements
7. Scholarship in memory of Helen Patrinely
8. Contents of the year 1995
9. Instructions to authors

# NOSILEFTIKI

QUARTERLY PUBLICATION OF THE  
HELLENIC NATIONAL GRADUATE NURSES ASSOCIATION

Vol 34, No 4  
October – December 1995





**ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ**

Εθνικός Σύνδεσμος  
Διπλωματούχων Νοσηλευτριών - Νοσηλευτών  
Ελλάδος  
Πύργος Αθηνών, Γ' κτίριο, 2ος όροφος  
Μεσογείων 2, 115 27 ΑΘΗΝΑ  
Τηλ.: 77 02 861

**ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

**Ε. Αγιώτου - Δημοπούλου**  
**Ε. Γουλιά**  
**Α. Καλοκαιρινού**  
**Μ. Μαλγαρινού**  
**Α. Παπαδαντωνάκη**  
**Ε. Πατρύκη**  
**Α. Πορτοκαλάκη**  
**Α. Ραγιά**  
**Ε. Χαραλαμπίδου**

**ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ**

**Μαρία Μαλγαρινού**  
Επίτ. Καθηγήτρια ΤΕΙ Αθηνών  
Πύργος Αθηνών - Γ' Κτίριο  
2ος όροφος - 115 27 ΑΘΗΝΑ

**ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ**

Φωτοστοιχειοδεσία - Σχεδιασμοί  
Εξώφυλλο - Εκτύπωση



**Κ. & Γ. ΖΕΡΜΠΙΝΗ Ο.Ε.**  
Κεντρικό : Χαριλάου Τρικούπη 73, Αθήνα, Τηλ. 36 14 741  
Εργοστάσιο : Σουλίου 10, Αγ. Δημήτριος, Τηλ. 99 42 382  
Βιβλιοπωλείο : Μικράς Ασίας 76, Γουδί, Τηλέφ. 77 98 654

**ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ**

Νοσηλεύτριες/ές-Σπουδάστριες/ές ...	2500	δρχ.
Οργανισμοί-Εταιρείες-Βιβλιοθήκες ..	4500	δρχ.
Εξωτερικού .....	40	\$
Τιμή τεύχους .....	750	δρχ.
Τιμή τευχών 1990, 1991 .....	600	δρχ.
» » 1985-1989 .....	500	δρχ.
Παλαιότερα τεύχη .....	400	δρχ.

**ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ**

1. Συμπεράσματα Διεθνούς Νοσηλευτικού Συνεδρίου. Αθήνα 6-9 Ιουνίου 1995 .....	177
<b>Η. Παναουδάκη-Μπροκαλάκη</b>	
2. Ποιότητα στη Νοσηλευτική: Πραγματικότητα και Προοπτικές .....	179
<b>Μετάφραση Π. Σουρτζή</b>	
3. Συστηματική περιγραφή του πόνου ασθενών με οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου .....	185
<b>Δ. Ακύρου</b>	
4. Συγκριτική μελέτη συχνότητας καρκίνου παχέος εντέρου και στομάχου .....	200
<b>Μ. Παπαδημητρίου, Ν. Ηλιοπούλου, Μ. Αβραμοπούλου, Ι. Ιωάννου, Ι. Καρλή, Χ. Λιάπη, Ι. Παπαδόπουλος, Ε. Αργυρού</b>	
5. Έκθεση πεπραγμένων του Διοικητικού Συμβουλίου του Εθνικού Συνδέσμου Διπλωματούχων Νοση- λευτριών-Νοσηλευτών Ελλάδος από 1-1-94 έως 31-12-94 .....	209
<b>Μ. Μαλγαρινού</b>	
6. Ανακοινώσεις .....	217
7. Υποτροφία εις μνήμην Ελένης Πατρινέλη .....	218
8. Περιεχόμενα έτους 1995 .....	219
9. Οδηγίες για τους συγγραφείς .....	220

**CONTENTS**

1. Conclusions of an International Nursing Congress. Athens 6-9 June 1995 .....	177
<b>I. Pananoudaki-Brokalaki</b>	
2. Quality in Nursing: Realities and Visions .....	179
<b>Translation: P. Sourtzi</b>	
3. Systematic description of patients pain with acute myocardial infarction .....	185
<b>D. Akyrou</b>	
4. Comparative survey of cancer frequency in large intestine and stomach .....	200
<b>M. Papadimitriou, N. Iliopoulou, M. Avramopoulou, I. Ioannou, I. Karli, Ch. Liapi, I. Papadopoulos, E. Argyrou</b>	
5. Annual report of the Executive Board of the Hellenic National Graduate Nurses' Association from 1-1-94 to 31-12-94 .....	209
<b>M. Malgarinou</b>	
6. Announcements .....	217
7. Scholarship in memory of Helen Patrinely .....	218
8. Contents of the year 1995 .....	219
9. Instructions to authors .....	220



## Ποιότητα στη Νοσηλευτική: Πραγματικότητα και Προοπτικές\*

6 Ιουνίου 1995, Αθήνα

**Margretta Madden Styles**

Πρόεδρος

Διεθνούς Συμβουλίου Νοσηλευτών/-ριών

Απόδοση στα Ελληνικά

**Δρ. Παναγιώτα Σουρτζή**

Διακεκριμένοι ομιλητές  
Διακεκριμένοι προσκεκλημένοι

Είναι μια δαυμάσια, απaráμιλλη εμπειρία να βρίσκομαι εδώ σ' αυτό το μεγαλοπρεπές και ιστορικό μέρος για να κηρύξω την έναρξη ενός διεθνούς νοσηλευτικού συνεδρίου. Πρέπει να 'μαστε ευγνώμονες στους οικοδεσπότες και υποστηρικτές που μας έδωσαν αυτή την ευκαιρία. Εκ μέρους όλων των προσκεκλημένων και συμμετεχόντων στο συνέδριο, θα 'θελα να τους ευχαριστήσω για την οργάνωση και τη φιλοξενία.

Το θέμα του συνεδρίου είναι «Ποιότητα στη Νοσηλευτική: Πραγματικότητα και Προοπτικές». Εχουμε έλθει αυτή τη βδομάδα απ' όλον τον κόσμο για να συζητήσουμε πώς η νοσηλευτική, με τις πολύπλευρες όψεις της, θα μπορούσε να συνεισφέρει στο στόχο για αποδεκτές, εύκολα προσπελάσιμες και οικονομικά προσιτές φροντίδες υγείας για όλους τους ανθρώπους του κόσμου, τώρα και στο μέλλον. Πραγματικότητα και προοπτικές υπόσχεται το πρόγραμμα, τοποθετώντας για εξέταση στο παρόν συνέδριο αυτές τις ερωτήσεις: Τι είναι επιθυμητό να επιτευχθεί - που σημαίνει ποιο είναι το όραμα - και τι πρέπει να γίνει και

να υπερπηδηθεί ώστε να εκπληρωθούν αυτοί οι στόχοι - που σημαίνει, ποιες είναι αυτές οι πραγματικότητες;

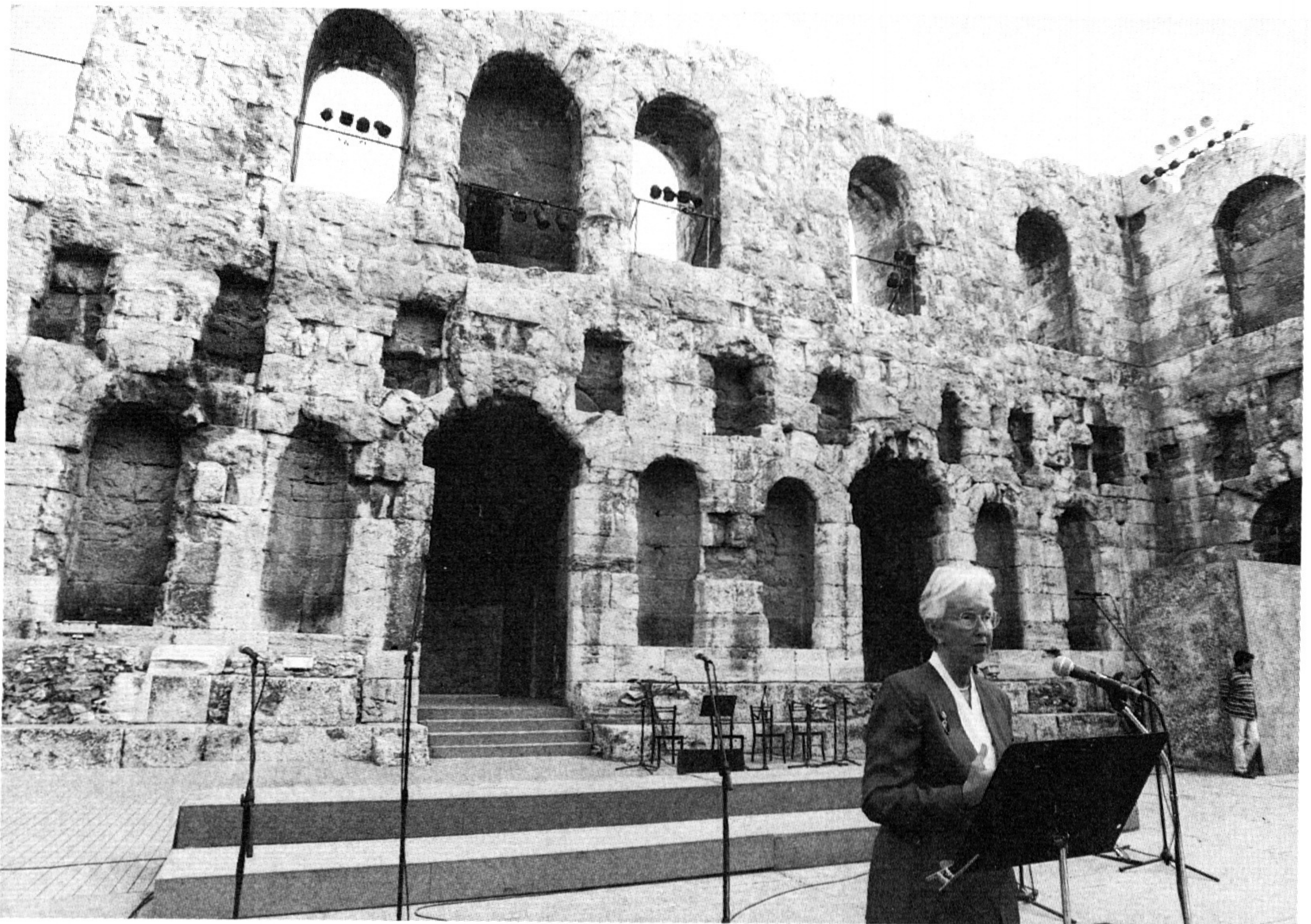
Εγώ με τη σειρά μου, προσκλήθηκα να μιλήσω για «Το Διεθνές Συμβούλιο Νοσηλευτών (ΔΣΝ): Η σύνδεση με την ποιότητα». Ποιος είναι ο ρόλος του ΔΣΝ στη μορφοποίηση και επίτευξη του οράματος του επαγγέλματός μας για το μέλλον; Για όσους ίσως αγνοούν, το ΔΣΝ είναι μια ομοσπονδία των εθνικών συνδέσμων νοσηλευτών 114 χωρών, συμπεριλαμβανομένου και του Εθνικού Συνδέσμου Διπλωματούχων Νοσηλευτριών/-ών Ελλάδος (ΕΣΔΝΕ), που η καθηγήτρια Λανάρα είναι πρόεδρος.

Οι πρωταρχικές λειτουργίες του ΔΣΝ είναι (1) να υπηρετεί ως το διεθνές όργανο ορισμού και παραγωγής προτύπων (standards) για τη νοσηλευτική και (2) να βοηθά τους εθνικούς συνδέσμους νοσηλευτών να λειτουργούν παρόμοια στις χώρες τους. Επομένως, στην έκταση που το ΔΣΝ θέτει υψηλά πρότυπα και υπερασπίζει αποτελεσματικά τη νοσηλευτική, προάγει την ποιότητα στη φροντίδα υγείας. Επίσης στο βαθμό που το ΔΣΝ βοηθά εθνικούς συνδέσμους, μεμονωμένα και σε συνεργασία, για να επιτευχθούν υψηλά πρότυπα, το ΔΣΝ είναι η σύνδεση με την ποιότητα.

Με σεβασμό στο ρόλο μας ως συνδέσμου ποιότητας, τα ερωτήματα που θα 'πρεπε ν' απευθύνω απόψε είναι δυο ειδών: Ποιο είναι το όρα-

\*Εναρκτήρια ομιλία





Εικόνα 1

μα του ΔΣΝ για τη νοσηλευτική; Και τι κάνουμε, πρώτον, ως διεθνής συνήγορος και εκπρόσωπος και δεύτερον, ως παγκόσμια υποδομή, που παρέχει βασικές υπηρεσίες και διασύνδεση επικοινωνίας, για να πραγματοποιηθεί το όραμα για υγεία για όλους και για την ισχυροποίηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος;

Πολλά είναι αυτά που κάνουμε στο ΔΣΝ, αλλ' όμως δεν είναι δυνατό να συμπεριληφθούν όλα σε μια σύντομη παρουσίαση. Ο παγκόσμιος σκοπός μας και το εύρος των δραστηριοτήτων μας, από τους ακαδημαϊκούς στους πολιτικούς, είναι τόσο εκτεταμένο που ν' αψηφά μια απλή περιγραφή. Το όραμά μας για το μέλλον συλλαμβάνεται στην αρχή που περιγράφεται στο στρατηγικό σχέδιο. Και το στρατηγικό μας σχέδιο βασίζεται στην πραγματικότητα, που πηγάζει από την εκτίμηση του σύγχρονου εξωτερικού κοινωνικοπολιτικού κλίματος και του εσωτερικού περιβάλλοντος - περιβάλλοντος όπου βρίσκονται οι ευκαιρίες μας καθώς και τα εμπόδια. Αντιμετωπίζοντας την πρόκληση να μεταφέρω όλ' αυτά σ' ένα βράδυ, θα προσπαθήσω μόνο να μεταβιβάσω την ουσία του ΔΣΝ ως

συνδέσμου ποιότητας αυτή τη στιγμή στην ιστορία, διανδισμένη με συγκεκριμένα παραδείγματα.

### Επτά νίκες

Σήμερα και κατά τη διάρκεια του συνεδρίου, ας μη μιλάμε μόνο για οράματα αντί γ' αυτό ας μιλήσουμε για νίκες. Γιατί ένα *όραμα* τείνει να 'ναι κάτι ασαφές και νεφελώδες, παθητικό και δύσκολο να μεταβιβασθεί. Οι *νίκες* όμως, από την άλλη μεριά είναι:

- ειδικές, συγκεκριμένες, ενεργές, θετικές και ξεκάθαρα ορισμένες
- εύκολο να μεταβιβασθούν και επιβεβαιωθούν
- απτές, ψηλαφητές, διεγερτικές, που δίνουν έμπνευση και ώθηση για πρόβλεψη.

Απόψε, σαν περήφανο, προετοιμασμένο, αφοσιωμένο και έμπιστο μέλος της διεθνούς οικογένειας των νοσηλευτών, θα μορφοποιήσω το προσωπικό μου όραμα μέσα στο πλαίσιο επτά προδιαγεγραμμένων νικών,

- νίκες για την αναζήτηση της νοσηλευτικής και της φροντίδας υγείας





Εικόνα 2

- νίκες που στον πανηγυρισμό τους, δ' αντιπροσωπεύουν την προαγωγή ή την επίτευξη ποιότητας στο επάγγελμά μας και στη φροντίδα υγείας

- νίκες μέσα στις σφαίρες της εκπαίδευσης, άσκησης, διοίκησης, έρευνας, δεοντολογίας, πολιτικής και κοινωνικοοικονομικής πρόνοιας, περιοχές που καλύπτονται από το πρόγραμμα του συνεδρίου.

Πρώτον, ως προς την εκπαίδευση, νίκη θα δηλωθεί και θα πανηγυριστεί τη μέρα που κάθε έθνος θα έχει αποδεχτεί ότι, ως ελάχιστος κανόνας, οι νοσηλευτές πρέπει να προετοιμάζονται σε συγκρίσιμο επίπεδο με τις άλλες επιστήμες υγείας. Χαμηλότερο επίπεδο θέτει σε κίνδυνο την υγεία των ανθρώπων. Η πλατιά προοπτική της νοσηλευτικής άσκησης και η περιπλοκότητα της σύγχρονης νοσηλευτικής φροντίδας απαιτούν πλήρη επαγγελματική προετοιμασία των νοσηλευτών ώστε να παρέχουν το μεγαλύτερο εύρος υπηρεσιών υγείας και να εξερευνούν νέα σύνορα στη φροντίδα υγείας.

Κάθε χρόνο πλησιάζουμε περισσότερο στη νίκη. Το ΔΣΝ έχει υποστηρίξει αυτό το πρότυπο

για χρόνια και βλέπει τις χώρες σταδιακά να αποδέχονται αυτή την πραγματικότητα. Παρ' όλα αυτά πρέπει να επαγρυπνούμε, ώστε να εξασφαλίσουμε ότι οι λιγότερο προετοιμασμένοι εργαζόμενοι δεν αντικαθιστούν νοσηλευτές, αλλά να υποστηρίζονται οι κατάλληλα εκπαιδευμένοι για να επεκτείνεται η άσκηση των επαγγελματιών νοσηλευτών.

Δεύτερον, ως προς την άσκηση, νίκη θα δηλωθεί και θα πανηγυριστεί τη μέρα που όλες οι χώρες θα έχουν εγκαθιδρύσει συστήματα ρύθμισης της άσκησης, ώστε να δώσουν τη δυνατότητα στους νοσηλευτές ν' ασκούν το επάγγελμά τους αυτόνομα στο πλήρες εύρος των ουσιαστικών και αυξανόμενων ικανοτήτων τους και να 'ναι κατάλληλα υπόλογοι γι' αυτή την άσκηση. Μόνο όταν οι νοσηλευτές είναι νομικά και δεσμικά ελεύθεροι να ενεργούν μ' αυτόν τον τρόπο θα μπορούν να συνεισφέρουν το καλύτερο δυνατό στην υγεία των ανθρώπων και στην αποδοτικότητα των συστημάτων υγείας.

Το ΔΣΝ, ως η σύνδεση με την ποιότητα, έχει (1) μελετήσει τους νόμους νοσηλευτικής άσκησης





Εικόνα 3

όλων των χωρών, (2) αναπτύξει οδηγίες για τους συνδέσμους μέλη, και (3) εξασφαλίσει περιφερειακά σεμινάρια όπου οι ηγέτες της νοσηλευτικής συγκεντρώνονται για ν' αναπτύξουν σχέδια βελτίωσης των εθνικών ρυθμιστικών συστημάτων. Συνακόλουθα, πολλά έθνη έχουν κάνει δραματικά βήματα, για να ενδυναμώσουν και επεκτείνουν τα προνόμια άσκησης των νοσηλευτών προς την κατεύθυνση της πλήρους ανάπτυξης των δυνατοτήτων μας. Νίκες στην επίτευξη ελευθεριών άσκησης προηγούνται των νικών στην εκπαίδευση, αφότου η ύπαρξη της απαραίτητης και αποδεδειγμένης επιδεξιότητας είναι η βάση για την εμπιστοσύνη του κοινού.

Τρίτον, ως προς την επιστήμη και γνώση, για έρευνα, νίκη θα δηλωθεί και θα πανηγυριστεί τη μέρα που οι νοσηλευτές παντού θα χρησιμοποιούν ελεύθερα συνειδητά τις αυξανόμενες βιβλιοθήκες με τα ευρήματα νοσηλευτικής έρευνας. Συμβολή σ' αυτή τη νίκη θα είναι (1) εκπαιδευτικά προγράμματα που θα στηρίζονται σ' αυτή τη βάση για διδασκαλία, (2) αυξανόμενος αριθμός καλά προετοιμασμένων νοσηλευτών-ερευνητών και (3) επαγ-

γελματίες που δέτουν ερευνητικές ερωτήσεις και εργάζονται με ερευνητές για να βρουν απαντήσεις. Γι' αυτές τις αιτίες, αυτή η νίκη επίσης, πρέπει να συμπορευθεί με το ρεύμα των νικών στην εκπαίδευση.

Το ΔΣΝ, ως η σύνδεση με την ποιότητα, παροτρύνει τους εθνικούς συνδέσμους νοσηλευτών ν' αναπτύξουν προγράμματα για να προάγουν τη νοσηλευτική έρευνα και έχει κυκλοφορήσει οδηγίες γι' αυτό το σκοπό. Επίσης η ΔΣΝ, βασίζει τις αποφάσεις και δέσεις του στην έρευνα όπου είναι δυνατό και όπως θα αναφερθεί παρακάτω, αναπτύσσει μια διεθνή γλώσσα όπου η νοσηλευτική άσκηση θα μπορεί να περιγραφεί και συγκριθεί.

Τέταρτο, ως προς τη διοίκηση, νίκη θα δηλωθεί και θα πανηγυριστεί τη μέρα που σ' όλους τους χώρους όπου παρέχονται φροντίδες υγείας, καλά εκπαιδευμένοι νοσηλευτές-προϊστάμενοι είναι υπεύθυνοι και υπόλογοι για όλη τη νοσηλευτική φροντίδα και για όλο το νοσηλευτικό προσωπικό και που οι νοσηλευτές είναι επαρκώς τοποθετημένοι στα υψηλότερα κλιμάκια των συστημάτων υγείας στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα.



Από τον καιρό της Florence Nightingale και νωρίτερα στα μοναστικά νοσηλευτικά τάγματα, οι νοσηλευτές έχουν καταδείξει μια ικανότητα για αποδοτική και αποτελεσματική διοίκηση. Τις τελευταίες δεκαετίες προετοιμάζονται για τέτοιες θέσεις ειδικά, συνδυάζοντας ανώτερη επαγγελματική εκπαίδευση με σεμινάρια στη διοίκηση επιχειρήσεων και τα οικονομικά. Αυτή είναι η εξειδίκευση και εμπειρία που χρειάζεται περισσότερο στα σημερινά κατακερματισμένα, οικονομικά πιεσμένα συστήματα φροντίδων υγείας. Έτσι, όταν οι νοσηλευτές είναι κατάλληλοι γι' αυτές τις θέσεις, είναι μια νίκη για τους ανθρώπους, για το χώρο της υγείας και τις κυβερνήσεις.

Το ΔΣΝ, ως σύνδεση με την ποιότητα, έχει κατανοήσει τη σημασία της ενίσχυσης των νοσηλευτών στελεχών διοίκησης, ώστε να αντιμετωπίζουν την πραγματικότητα της σύγχρονης φροντίδας υγείας. Έχει δώσει υψηλή προτεραιότητα στο να ενθαρρύνει και βοηθά τους εθνικούς συνδέσμους νοσηλευτών, για να προετοιμάζουν νοσηλευτές γι' αυτές τις θέσεις και να λειτουργούν ως συνήγοροι για την εγκαθίδρυση θέσεων στελεχών διοίκησης για τα μέλη του επαγγέλματος μας. Το ΔΣΝ ενθαρρύνει αυτές τις προσπάθειες με τη λειτουργία περιφερειακών σεμιναρίων σ' όλο τον κόσμο για ν' αναπτύξει συνεκτικές και περιεκτικές στρατηγικές για την επίτευξη αυτών των στόχων.

Πέμπτον, ως προς το κοινωνικοοικονομικό συμφέρον των νοσηλευτών, νίκη θα δηλωθεί και θα πανηγυριστεί τη μέρα που οι νοσηλευτές απολαμβάνουν τους ίδιους μισθούς και οφέλη με άλλα επαγγέλματα με παρόμοια εκπαίδευση, αξία και ευδύνες. Όλοι οι άνθρωποι θα ωφεληθούν απ' αυτή τη νίκη, επειδή μόνο έτσι επαρκής αριθμός καλά εκπαιδευμένων και αφοσιωμένων νοσηλευτών θα μπορεί να εγγυηθεί σ' όλες τις χώρες.

Αυτή η νίκη επίσης, συνοδηπορεί με τις άλλες (1) νίκες στη νοσηλευτική εκπαίδευση και άσκηση που προαναφέρθηκαν, (2) νίκες σε σχέση με τη θέση των γυναικών στην κοινωνία, (3) νίκες στην επίδειξη της αξίας της νοσηλευτικής μέσα στο ευρύ φάσμα της φροντίδας υγείας.

Το ΔΣΝ αναγνωρίζοντας την αυξανόμενη παλλίροια της δυσαρέσκειας μεταξύ των νοσηλευτών σε αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες, καθοδηγεί τις συζητήσεις για επανεξέταση των μισθολογικών καθεστώτων των νοσηλευτών και συζητά με ηγέτες της νοσηλευτικής απ' όλο τον κό-

σμο για να εξετάσει ποιό, δυνητικά, είναι το αυξανόμενο πρόβλημα. Πρόοδος έγινε στη δεκαετία του '90 σε σχέση με τα κοινωνικοοικονομικά δικαιώματα των νοσηλευτών. Τώρα, στο όριο με τον 21ο αιώνα, πρέπει να αντιστρέψουμε την οπισθοδρόμηση που έχει αρχίσει τα τελευταία χρόνια και να τοποθετήσουμε τους εαυτούς μας και πάλι στη σωστή θέση για ισότητα, δικαιοσύνη και ικανοποιητική επαγγελματική σταδιοδρομία για τους νοσηλευτές. Η τοποθέτηση αυτή αποσκοπεί στο συμφέρον όλων των ανθρώπων στο να είναι η διεθνής οικογένεια των νοσηλευτών υγιής, αφοσιωμένη, ικανή και ν' απολαμβάνει μια αποδεκτή ποιότητα ζωής.

Ως προς το συμφέρον των νοσηλευτών, το ΔΣΝ ενδιαφέρεται επίσης για βασική ασφάλεια ειδικά μας απασχολούν οι πρόσφατες επιδημίες, όπως το AIDS και ο EBOLA, που βάζουν σε κίνδυνο τη ζωή των νοσηλευτών και του άλλου προσωπικού υγείας εξαιτίας της έλλειψης παγκόσμια αποδεκτών μέτρων προστασίας και προφύλαξης. Σε σχέση μ' αυτό ως συνήγοροι των νοσηλευτών, συνεργαζόμαστε με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ) και τα περιφερειακά του γραφεία. Το πιο ανησυχητικό είναι ότι δεν υπάρχει πληροφόρηση που να μας δίνει τη δυνατότητα να εκτιμήσουμε το μέγεθος της κατάστασης. Ανεπίσημες αναφορές είναι η μοναδική πηγή πληροφόρησης προς το παρόν.

Εκτο, ως προς την επαγγελματική δεοντολογία, νίκη θα δηλωθεί και θα πανηγυριστεί όταν όλοι οι νοσηλευτές έχουν τη δεξιότητα να διαπιστώνουν και αναλύουν δεοντολογικά ζητήματα και είναι αναγνωρισμένα σ' όλους τους χώρους όπου η δεοντολογία της φροντίδας υγείας - σε μικρό και μακροπρόθεσμους στόχους - συζητείται.

Παντού σήμερα νοσηλευτές και άλλοι επαγγελματίες υγείας, προβληματίζονται από ηθικά διλήμματα. Το ΔΣΝ ενδιαφέρεται και για τις πρακτικές και για το περιεχόμενο της δεοντολογικής πρακτικής. Το ΔΣΝ έχει διατηρήσει για δεκαετίες έναν κώδικα δεοντολογίας για όλους τους νοσηλευτές, έναν κώδικα που είναι η βάση πολλών εθνικών κωδίκων.

Τελευταία έχουμε εκδόσει ένα εκτενές εγχειρίδιο που περιγράφει τις αρχές δεοντολογίας, γύρω από έναν επαγγελματικό κώδικα και επεξηγεί πολλά κοινά διλήμματα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι νοσηλευτές και άλλοι επαγγελματίες



υγείας. Αυτό το βιβλίο βρίσκει ένα πρόδυμο κοινό σε νοσηλευτικές σχολές και νοσηλευτικούς συλλόγους σήμερα.

Εβδομο, ως προς την πολιτική, νίκη θα δηλωθεί και θα πανηγυριστεί τη μέρα που η δέση του Γενικού Διευθυντή του ΠΟΥ θα καταληφθεί για πρώτη φορά από νοσηλεύτη. Αυτή η νίκη θα είναι ένα σύμβολο της ελεύθερης και δίκαιης πρόσβασης των νοσηλευτών στα κύρια κέντρα πολιτικών αποφάσεων για την υγεία του κόσμου. Και θα είναι ένα υπόδειγμα για όλα τα έθνη για παρατήρηση και άμιλλα. Αυτή η νίκη επίσης, θα είναι μια νίκη για όλους τους ανθρώπους. Μιλάμε τελικά, για φροντίδα υγείας και συστήματα φροντίδας υγείας. Οι νοσηλευτές, περισσότερο από κάθε άλλο στέλεχος από τα επαγγέλματα υγείας, έχουν εκπαιδευτεί να βλέπουν πέρα από τα επικεντρωμένα στην ασθένεια σημερινά ιατροκεντρικά συστήματα και να κατανοούν ότι η προαγωγή της υγείας και η πρόληψη της αρρώστειας πρέπει να είναι τα θεμέλια κάθε πολιτικής φροντίδας υγείας. Όλοι οι νοσηλευτές καταλαβαίνουν καλά πόσο όλες οι διαστάσεις των συστημάτων φροντίδας υγείας πρέπει να συνεργάζονται και να συνεισφέρουν στη συνολική εικόνα των υγιών εθνών.

Το ΔΣΝ έχει εντείνει τις προσπάθειές του να διαπραγματεύεται τα πολιτικά συστήματα του κόσμου και να απαιτεί δυναμική νοσηλευτική εκπροσώπηση μέσα στους ηγετικούς κύκλους. Για παράδειγμα, ουσιαστικά με την επιμονή του ΔΣΝ και τους συνδέσμους μέλη του, ο ΠΟΥ έχει δημιουργήσει μια συμβουλευτική επιτροπή για να αναπτύξει στρατηγικές για ισχυροποίηση του ρόλου της νοσηλευτικής στην επίτευξη του στόχου Υγεία για Όλους μέσα από τη Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας. Ως μία φάση αυτού του σχεδίου, η παρουσία νοσηλευτών σε θέσεις πολιτικών αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα του ΠΟΥ μελετάται προσεκτικά και ελέγχεται. Θ' αρχίσουμε με μικρότερες νίκες και θα προοδεύσουμε για να επιτύχουμε τη μεγάλη και μοναδική εν καιρώ.

Μία από τις μεγαλύτερες νίκες μας, που καλύπτει όλες τις προαναφερθείσες επτά νοσηλευτικές διαστάσεις, είναι στόχος προς επίτευξη πριν το 2000, το έτος που η επόμενη εκδοχή της Διεθνούς Ταξινόμησης Νοσημάτων του ΠΟΥ (κοινώς γνωστού ως ICD) θα εκδοθεί. Το ΔΣΝ στοχεύει στην ανάπτυξη ενός Διεθνούς Συστήματος Ταξινόμησης της Νοσηλευτικής Πράξης. Αργά, κοπια-

στικά και περιεκτικά αναπτύσσουμε, με τη συμμετοχή ενός τεράστιου αριθμού ειδημόνων και εθνικών αντιπροσώπων, μία διεθνή διαπολιτιστική νοσηλευτική γλώσσα και ορολογία. Αυτή η γλώσσα, θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τους σκοπούς της άσκησης, εκπαίδευσης, έρευνας και διοίκησης. Θα βοηθήσει (1) να δώσει στη νοσηλευτική κατάλληλη οπτική μέσα στο λεξικό της φροντίδας υγείας (2) να εξηγήσει τη νοσηλευτική άσκηση στον απλό πολίτη, άλλους επαγγελματίες υγείας και τους υπεύθυνους για την πολιτική υγείας και (3) να καταδείξει την αξία της νοσηλευτικής φροντίδας μέσα στο πιεσμένο οικονομικά περιβάλλον της φροντίδας υγείας.

Επιπλέον, η ταξινόμηση θα παράσχει έναν οδηγό για νοσηλευτές ερευνητές και διοικητικούς απ' όλον τον κόσμο να επικοινωνούν μεταξύ τους για νοσηλευτική φροντίδα και νοσηλευτικούς πόρους. Θα λειτουργεί ως ένα πλαίσιο για τα νοσηλευτικά εκπαιδευτικά προγράμματα. Και μόνο με την ιδέα της επιτυχίας αυτής φαντάζεται κανείς τι επίδραση θα έχει όταν γίνει πραγματικότητα.

Πρέπει επίσης να εξετάσουμε την απαιτούμενη τεχνολογία για την εφαρμογή και μέγιστη χρήση μιας τέτοιας ορολογίας. Ως πρώτο βήμα, μελετάμε το εφικτό ηλεκτρονικής σύνδεσης μεταξύ των 114 συνδέσμων και την παροχή πρόσβασης σε πολλαπλές βάσεις δεδομένων και τη δημιουργία νοσηλευτικών δικτύων μέσα στον χώρο της κυβερνητικής.

### **Κλείνοντας**

Σ' αυτή την παρουσίαση έχω μιλήσει για επτά τελικές νίκες και για τα βήματα προς την επίτευξή τους. Στη διαδρομή υπάρχουν νίκες που οι νοσηλευτές συνεισφέρουν παντού σε καθημερινή βάση. Αυτό το συνέδριο φέρνει πολλούς απ' αυτούς τους νοσηλευτές μαζί. Στη διάρκεια του και στη διάρκεια της επαγγελματικής σας ζωής, σας παρακινώ - ως προετοιμασμένα, περήφανα, αφοσιωμένα, σταθερά και πιστά μέλη της διεθνούς οικογένειας των νοσηλευτών - να σκεφτείτε σε όρους προσωπικών νικών που θα 'πρεπε να πανηγυρίσετε. Διατυπώστε, ομολογείστε, σχεδιάστε, επιδιώξτε, προσδοκείστε, κερδίστε και διακηρύξτε τις δικές σας νίκες.

Από τους καρπούς αυτών των νικών θ' αποσπάσουμε την αληθινή, καθαρή, πλήρη ποιότητα - την ουσία - της νοσηλευτικής.



## ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Νοσηλευτικό Συνέδριο θα πραγματοποιηθεί στις 23-25 Φεβρουαρίου 1996 με θέμα: «Valuing Mental Health Nursing: Enhancing Skills and Preparing for the Future». Το Συνέδριο αυτό διοργανώνεται από: States of Jersey Mental Health Service, Bethlem & Mandsley Hospital, το Royal College of Nursing σε συνεργασία με το Nursing Standard και θα λάβει χώρα στο Grand Hotel St. Helier, Jersey, Channel Islands.

Πληροφορίες: Conference and Exhibition Unit, Nursing Standard, Viking House, 17-19 Peterborough Road, Harrow, Middlesex HA1 2AX.

Στις 5 έως 7 Μαρτίου 1996 θα πραγματοποιηθεί Νοσηλευτικό Συνέδριο στο Μπαχρέιν που το διοργανώνει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και το Υπουργείο Υγείας της χώρας αυτής. Θέμα του Συνεδρίου είναι: «Nursing and Midwifery Making a Difference in Health for All».

Πληροφορίες: Global WHO Network for Nursing/Midwifery Conference, P.O. Box 26959, Al-Adliya, State of Bahrain. Fax: (793) 276905.

Η Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας διοργανώνει το 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Δημόσιας Υγείας & Υπηρεσιών Υγείας με θέμα: «Η Δημόσια Υγεία στο Λυκόφως του 20ού Αιώνα» που θα πραγματοποιηθεί στο ξενοδοχείο Κάραβελ στις 18, 19, 20 Μαρτίου 1996.

Γραμματεία Συνεδρίου: «ΕΨΙΛΟΝ», Ποταμιάνου 20 & Αιγινήτου, 115 28 Αθήνα. Τηλ.: 7487587, Fax: 74875588.

Ο Σύνδεσμος Νοσηλευτών Πολωνίας διοργανώνει το 3ο Συνέδριο Νοσηλευτών Πολωνίας που θα πραγματοποιηθεί από τις 14 έως 15 Μαΐου 1996.

Πληροφορίες: Polish Nurses' Association, Zarzad Glowny 00564, Warszawa, ul. Korszykowa 8.

Το 11ο Συνέδριο του Παγκοσμίου Συμβουλίου Θεραπευτών Εντεροστομίας (WCET) θα λάβει χώρα στην Ιερουσαλήμ στις 23-28 Ιουνίου 1996.

Πληροφορίες: The Secretariat, P.O. Box 50006, Tel Aviv 61500, Israel. Τηλ.: 97235140014, Fax: 97235175674/5140077.

Το 13ο Διεθνές Συνέδριο Ευρωπαϊκής Ιατρικής Πληροφορικής (MIE 96) θα πραγματοποιηθεί στην Κοπεγχάγη από τις 19 έως 22 Αυγούστου 1996 με θέμα: «Human Facets in Information Technologies».

Πληροφορίες: MIE 96, c/o DIS Congress Service Copenhagen A/S, Herlev Ringvej 2C, DK-2730 Herlev, Denmark. Τηλ.: 44924492, Fax: 4544925050.

Στις 22 έως 24 Αυγούστου 1996 θα πραγματοποιηθεί το 4ο Διεθνές Συνέδριο, σχετικό με την ελεύθερη άσκηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος, θέμα του οποίου είναι: «Making a world of difference: nurse practitioners - a global perspective». Το Συνέδριο αυτό θα λάβει χώρα στο Συνεδριακό Κέντρο του Εδιμβούργου που βρίσκεται στο Πανεπιστήμιο Heriot-Watt στη Σκωτία. Το Συνέδριο διοργανώνεται από: Royal College of Nursing, Nursing Standard, Academy of Nurse Practitioners και University of Colorado Health Sciences Center School of Nursing.

Πληροφορίες: Nursing Standard, Conference and Exhibition Unit, Viking House, 17-19 Peterborough Road, Harrow, Middlesex, HA1 2AX. Τηλ.: 44/1814231066, Fax: 44/1814234302.



Το Νοσηλευτικό Τμήμα του Πανεπιστημίου του Kansas των Η.Π.Α. διοργανώνει το 2ο Ετήσιο Διεθνές Ακαδημαϊκό Νοσηλευτικό Συνέδριο που θα πραγματοποιηθεί στην πόλη του Kansas στις 16-18 Σεπτεμβρίου 1996 με θέμα: «International Collaboration in Nursing: Working Together to Enhance Health Care».

Πληροφορίες: Catherine M. Pawlicki, Senior Coordinator, Office of Continuing Nursing Education, University of Kansas, School of Nursing, 3901 Rainbow Bld, Kansas City, Kansas.

Το 2ο Παγκόσμιο Συνέδριο Υγείας και Ογκολογίας με θέμα: «Nursing the Environment» θα λάβει χώρα στις 25-28 Σεπτεμβρίου 1996 στο Πανεπιστήμιο του Wollongong στο New South Wales της Αυστραλίας.

Πληροφορίες: The Conference Secretariat. The Meeting Planners, 108 Church Street, Hawthorn, Victoria, Australia 3122. Τηλ.: (613) 98193700, Fax: (613) 98195978.

Το 9ο Ετήσιο Συνέδριο του Μεσογειακού Συνδέσμου Καρδιολογίας και Καρδιοχειρουργικής θα πραγματοποιηθεί στο Τελ Αβίβ του Ισραήλ στις 20-25 Οκτωβρίου 1996.

Πληροφορίες: The Secretariat, Mediterranean Association of Cardiology and Cardiac Surgery, 9th Annual Meeting, P.O. Box 50006, Tel Aviv 61500, Israel.

## ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ

Στο Νοσηλευτικό Ίδρυμα του Αντικαρκινικού Συνδέσμου της Κύπρου «Αροδαφνούσα» υπάρχουν κενές θέσεις για προσοντούχους νοσηλεύτριες/νοσηλευτές.

*Απαραίτητα προσόντα:* Απόφοιτος Νοσηλευτικής Σχολής (ΤΕΙ) ή άλλης ισοδύναμης σχολής τριετούς τουλάχιστον φοίτησης που να μπορεί να ασκεί το επάγγελμα της/του νοσηλεύτριας/νοσηλευτή βάσει της Κυπριακής νομοθεσίας.

*Διάρκεια απασχόλησης:* Μακροχρόνιο συμβόλαιο.

*Απολαβές:* 360 (τριακόσιες εξήντα λίρες Κύπρου) μηνιαίως. Επίσης παραχωρείται δωρεάν διαμονή και διατροφή εντός του Ιδρύματος.

Όσοι επιθυμούν να εργαστούν στο παραπάνω Ίδρυμα, ας απευθυνθούν στα γραφεία του, τηλεφωνικώς (Τηλ.: 3572497373).

## ΥΠΟΤΡΟΦΙΑ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΕΛΕΝΗΣ ΠΑΤΡΙΝΕΛΗ

Η επιτροπή διαχείρισεως του «Λογαριασμού εις μνήμην Ελένης Πατρινέλη» αποφάσισε να διατεθούν για φέτος οι τόκοι σε υποτροφία για διεξαγωγή νοσηλευτικής έρευνας. Το ποσό που θα διατεθεί είναι του ύψους των 500.000 δρχ.

Η επιτροπή καθόρισε τα κριτήρια που πρέπει να πληροί ο/η υπότροφος:

1. Το θέμα που θα μελετηθεί να είναι κλινικό νοσηλευτικό.
2. Η έρευνα να αποσκοπεί στη βελτίωση της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας.
3. Η/Ο υποψήφιος/ος υπότροφος πρέπει:
  - α. Να είναι νοσηλευτής/τρια.
  - β. Να είναι μέλος του ΕΣΔΝΕ τουλάχιστον τα δύο τελευταία χρόνια.
  - γ. Να υποβάλει στον ΕΣΔΝΕ:

Το πρωτόκολλο της έρευνας (συμπληρωμένο σχέδιο έρευνας, με τον οικονομικό προϋπολογισμό).

- δ. Να έχει ενεργό συμμετοχή σε άλλο νοσηλευτικό ερευνητικό πρόγραμμα.
4. Η έρευνα αυτή να μη χρηματοδοτείται από άλλη πηγή.
5. Για την ολοκλήρωση της έρευνας, να μη χρειάζονται περισσότερα από 3 χρόνια.
6. Το ίδιο θέμα να μην έχει μελετηθεί (ή μελετάται) από άλλον ερευνητή στην Ελλάδα.

Αιτήσεις, με πλήρες πρωτόκολλο της έρευνας και λοιπά στοιχεία, να υποβληθούν στον ΕΣΔΝΕ μέχρι την 1η Μαΐου 1995.



**ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΕΤΟΥΣ 1995**

**Επαγγελματικά θέματα**

	σελ.
Νοσηλευτική παρέμβαση στη χρόνια νεφρική ανεπάρκεια, <b>Φ. Βουζάβαλη</b>	14
Στρατηγικές μείωσης του κόστους στις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ), <b>Χ. Λεμονίδου</b>	19
Επαγγελματική κόπωση νοσηλευτών: Αίτια, πρόληψη και αντιμετώπιση, <b>Α. Πατεράκη, Π. Ιορδανίδης, Α. Ιακωβίδης, Χ. Ιεροδιακόνου</b>	28
Προϊστάμενος νοσηλευτής νοσηλευτικής μονάδας νοσοκομείου, <b>Β. Θεοδοροπούλου</b>	40
Ηγεσία - Χαρακτηριστικά Ηγέτου, <b>Χ. Πλατή</b>	74
Ευθανασία, <b>Σ. Χρυσοσπάθη</b>	79
Το κάπνισμα ανάμεσα στους νέους και ο ρόλος των νοσηλευτών, <b>Α. Παυλάκης</b>	86
Νοσηλευτική προσέγγιση ασθενών με αιμοκάθαρση, <b>Β. Μάτζιου</b>	93
Αποκατάσταση ασθενών με οξύ έμφραγμα μυοκαρδίου, <b>Ε. Κωνσταντού-Κροτσέτη</b>	99
Μπορεί να καλλιεργείται η γνώση χωρίς ταυτόχρονη καλλιέργεια των αξιών; Νοσηλευτικές προοπτικές, <b>Α. Ραγιά</b>	121
Αβεβαιότητα στην αρρώστια: Μια σημαντική μεταβλητή στη νοσηλευτική πράξη, <b>Α. Σαχίνη-Καρδάση</b>	127
Από το ημερολόγιο μιας ερυθροσταυρίτισσας. Ένα χρόνο μετά τους σεισμούς του Πύργου, <b>Α. Πορτοκαλάκη</b>	135
Αρτηριακή υπέρταση στην παιδική ηλικία, <b>Β. Μάτζιου</b>	142
Η αξιολόγηση στη νοσηλευτική εκπαίδευση, <b>Σ. Κοτζαμπασάκη</b>	148
Συστηματική περιγραφή του πόνου ασθενών με οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου, <b>Δ. Ακύρου</b>	185
Συγκριτική μελέτη συχνότητας καρκίνου παχέος εντέρου και στομάχου, <b>Μ. Παπαδημητρίου, Κ. Ηλιοπούλου, Μ. Αβραμοπούλου, Ι. Ιωάννου, Ι. Καρλή, Χ. Λιάπη, Ι. Παπαδόπουλος, Ε. Αργυρού</b>	200

**Διάφορα θέματα**

Η νοσηλευτική κάποτε, <b>Ζ. Τσουκαλά-Κακαρούκα</b>	9
Τιμητική διάκριση στη νοσηλεύτρια Αικατερίνη Μαυριδάκη, <b>Κ. Κούκιου</b>	65
Έκθεση Πεπραγμένων του Διοικητικού Συμβουλίου του Εθνικού Συνδέσμου Διπλωματούχων Νοσηλευτριών-Νοσηλευτών Ελλάδος από 1-1-93 έως 31-12-93, <b>Μ. Μαλγαρινού</b>	66
Αξιολόγηση 21ου Πανελληνίου Νοσηλευτικού Συνεδρίου 17-19 Μαΐου 1994, <b>Ε. Γουλιά</b>	156
Συμπεράσματα Διεθνούς Νοσηλευτικού Συνεδρίου. Αθήνα 6-9 Ιουνίου 1995, <b>Η. Παναουδάκη-Μπροκαλάκη</b>	177
Ποιότητα στη Νοσηλευτική: Πραγματικότητα και Προοπτικές, <b>Π. Σουρτζή</b>	179
Έκθεση Πεπραγμένων του Διοικητικού Συμβουλίου του Εθνικού Συνδέσμου Διπλωματούχων Νοσηλευτριών-Νοσηλευτών Ελλάδος από 1-1-94 έως 31-12-94, <b>Μ. Μαλγαρινού</b>	209



## ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Οι κοινές οδηγίες προς τους συγγραφείς αποτελούν προϋπόθεση για την ομοιομορφία στη συγγραφή και διάταξη των άρθρων του περιοδικού ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ, γεγονός απαραίτητο για την ευχερέστερη επεξεργασία του κειμένου από τους αναγνώστες και τους τεκμηριωτές.

Η σύνταξη του περιοδικού ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ, μετά από απόφαση του ΔΣ του ΕΣΔΝΕ, δέχεται μόνο κείμενα που έχουν γραφεί σύμφωνα με τις οδηγίες που δημοσιεύονται στη συνέχεια και στην αντίθετη περίπτωση επιστρέφονται στους συγγραφείς. Άλλωστε αυτό αποτελεί υποχρέωση, εφόσον η ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ μπήκε στην ομάδα των Επιστημονικών περιοδικών του ΙΑΤΡΟΤΕΚ.

### I. Είδη εργασιών

Στη ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ δημοσιεύονται κατ' εξοχήν εργασίες πάνω σε Νοσηλευτικά θέματα. Ειδικότερα δημοσιεύονται:

1. Άρθρα σύνταξης: Σύντομα ανασκοπικά άρθρα σε επίκαιρα και αμφιλεγόμενα θέματα, που γράφονται με προτροπή της συντακτικής επιτροπής. Όταν εκφράζουν συλλογικά τη Σύνταξη του περιοδικού είναι ανυπόγραφα. Στις άλλες περιπτώσεις είναι ενυπόγραφα.
2. Γενικά θέματα, που σχετίζονται με τις Επιστήμες Υγείας ή και όχι και δεν εμπίπτουν στις άλλες κατηγορίες άρθρων του περιοδικού.
3. Ανασκοπήσεις: Ολοκληρωμένες αναλύσεις νοσηλευτικών θεμάτων, στις οποίες υπογραμμίζονται ιδιαίτερα οι σύγχρονες απόψεις. Γίνονται δεκτές ανασκοπήσεις μέχρι δύο συγγραφέων.
4. Ερευνητικές εργασίες: Έρευνες προοπτικού ή αναδρομικού χαρακτήρα, που πραγματοποιήθηκαν με βάση ερευνητικό πρωτόκολλο το οποίο θα περιγράφεται αναλυτικά στη μεθοδολογία. Περιέχουν πρωτοδημοσιευόμενα αποτελέσματα.
5. Ενδιαφέρουσες περιπτώσεις: Γίνονται δεκτά άρθρα, εφόσον αφορούν νέα αντιμετώπιση νοσηλευτικού προβλήματος και έχει ακολουθηθεί νέα μεθόδευση στην αντιμετώπισή του.
6. Κλινικές μελέτες: Παρουσιάζεται βασικά η εμπειρία του συγγραφέα για μια ομάδα αρρώστων.

7. Επίκαιρα θέματα: Σύντομη περιγραφή των τελευταίων απόψεων σε συγκεκριμένο θέμα.
8. Σεμινάρια, Στρογγυλά Τραπέζια, Διαλέξεις.
9. Νομοθεσία: Δημοσιεύματα στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και έχουν σχέση άμεση ή έμμεση με τη Νοσηλευτική.
10. Βιβλιοκρισία - Βιβλιοπαρουσίαση.
11. Γράμματα προς τη Σύνταξη: Περιέχουν κρίσεις για δημοσιευμένα άρθρα, πρόδρομα αποτελέσματα εργασιών, παρατηρήσεις για ανεπιθύμητες ενέργειες, κρίσεις για το περιοδικό κ.λπ. Δημοσιεύονται ενυπόγραφα.

### II. Γλώσσα

Η γλωσσική ομοιομορφία των άρθρων είναι απαραίτητη. Τα άρθρα που υποβάλλονται για δημοσίευση πρέπει να είναι γραμμένα στη δημοτική και με μονοτονικό σύστημα.

### III. Κρίση εργασιών

Κάθε χειρόγραφο κρίνεται ανεξάρτητα από δύο κριτές, που επιλέγονται από τη συντακτική επιτροπή. Σε περίπτωση διαφωνίας, ορίζεται νέος κριτής και το δημοσιεύσιμο ή όχι της εργασίας αποφασίζεται τελικά από τη συντακτική επιτροπή. Τα ονόματα των κρινομένων και των κριτών παραμένουν αμοιβαία και αυστηρά απόρρητα.

### IV. Προετοιμασία του χειρόγραφου

Όλο το άρθρο πρέπει να είναι δακτυλογραφημένο από τη μια πλευρά των σελίδων, με διπλό διάστημα σε λευκό χαρτί συνηθισμένου μεγέθους (ISO A4 212 x 277 mm ή 21 x 29,7 cm), με περιθώρια τουλάχιστον 2,5 cm. Τα εξής κεφάλαια αρχίζουν σε ιδιαίτερη σελίδα:

- Η σελίδα τίτλου
- Η περίληψη
- Οι λέξεις ευρητηριασμού
- Το κείμενο
- Οι ευχαριστίες



Η αγγλική περίληψη

Ο κατάλογος με τις βιβλιογραφικές παραπομπές

Οι πίνακες

Οι εικόνες\*

Οι λεζάντες των εικόνων

Οι πίνακες και οι εικόνες πρέπει να είναι καλής ποιότητας, σε στιλπνή επιφάνεια, όχι κολλημένα σε χαρτόνι, συνήθως 127 × 173 mm, όχι μεγαλύτερα από 203 × 254 mm, κατάλληλο για μονόσπλη ή δίσπλη αναπαραγωγή.

Όλες οι σελίδες αριθμούνται, στην πάνω δεξιά γωνία, με αραβικούς αριθμούς, αρχίζοντας από τη σελίδα τίτλου.

Εφαρμόζονται οι οδηγίες του περιοδικού σχετικά με την εκχώρηση της αποκλειστικότητας (copyright).

### 1. Η σελίδα του τίτλου

- α. Περιλαμβάνει τον κύριο τίτλο του άρθρου, που πρέπει να είναι σύντομος (μέχρι 10 λέξεις - 40 διαστήματα συμπεριλαμβανομένων και των διαστημάτων) και περιεκτικός, και τον υπότιτλο (εάν υπάρχει). Οι λέξεις του τίτλου πρέπει να περιέχουν λέξεις «κλειδιά» που να χαρακτηρίζουν το περιεχόμενο του άρθρου. Συνομογραφίες δεν επιτρέπονται στον τίτλο.
- β. Το πλήρες ονοματεπώνυμο κάθε συγγραφέα, με τη σειρά που εμφανίζονται στο άρθρο, γραμμένο στην ονομαστική, και να αναφέρονται οι μεγαλύτεροι ακαδημαϊκοί τίτλοι τους. Οι συγγραφείς να ακολουθούν ένα τρόπο γραφής του ονόματός τους. Η γραφή των ονομάτων στην αγγλική πρέπει σ' όλες τις δημοσιεύσεις του συγγραφέα να παραμένει όμοια. Τα ονόματα των συγγραφέων χωρίζονται μεταξύ τους με κόμμα.
- γ. Το ίδρυμα, κλινική ή εργαστήριο, Σχολή, από το οποίο προέρχεται η εργασία.
- δ. Αν υπάρχουν επιστήμονες της ερευνητικής ομάδας που διαφωνούν με την εργασία.
- ε. Το όνομα, διεύθυνση και τηλέφωνο του συγγραφέα για αλληλογραφία και ανάτυπα.
- στ. Επειδή πολλές φορές η ημερομηνία δημοσίευματος ενός άρθρου απέχει σημαντικά από την ημερομηνία υποβολής του, επιβάλλεται η καταχώρηση της τελευταίας σε υποσημείωση στην πρώτη σελίδα.

## V. Περίληψη - Λέξεις ευρετηριασμού (Keywords)

### 1. Ελληνική

Η περίληψη δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 200 λέξεις. Πρέπει να ανακεφαλαιώνει τους στόχους της ερ-

γασίας, το υλικό, τη μέθοδο, τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα. Κάτω από την περίληψη συχνά είναι χρήσιμες 3-10 λέξεις ή μικρές φράσεις (απλοί ή περιφραστικοί όροι) ευρετηριασμού που δεν πρέπει να περιέχονται στον τίτλο, απαραίτητες για τους τεκμηριωτές. Οι λέξεις αυτές πρέπει να αντιστοιχούν στους διεθνείς όρους λεξικογράφησης που χρησιμοποιεί το Index Medicus (Ελληνική μετάφραση MeSH), αν είναι δυνατόν.

### 2. Αγγλική

Περιλαμβάνει τα ονόματα των συγγραφέων με κεφαλαία και τον τίτλο της εργασίας στα αγγλικά. Στις πρωτότυπες εργασίες και τις ανασκοπήσεις πρέπει να έχει έκταση 350-500 λέξεις, ενώ στα υπόλοιπα άρθρα μέχρι 150 λέξεις. Πρέπει να αναφέρει το σκοπό της εργασίας, τη μέθοδο και το υλικό, τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα. Στις ανασκοπήσεις πρέπει να αναφέρονται όλα τα κεφάλαια που δίνονται και τα βασικά συμπεράσματα.

## VI. Βιβλιογραφικές παραπομπές

Οι βιβλιογραφικές παραπομπές στο κείμενο, όπως και στους πίνακες και στις εικόνες με τους τίτλους τους, προσδιορίζονται με αραβικούς αριθμούς (σε παρένθεση). Τελείες ή κόμματα σημειώνονται μετά την παρένθεση που περιέχει τη βιβλιογραφική παραπομπή. Η αρίθμηση των βιβλιογραφικών παραπομπών γίνεται κατά αύξοντα αριθμό και με τη σειρά που εμφανίζονται στο κείμενο.

Οι βιβλιογραφικές παραπομπές που αναφέρονται μόνο στους πίνακες ή στους τίτλους των εικόνων, σημειώνονται κατά σειρά στα πλαίσια αυτού του ιδιαίτερου κειμένου. Λεπτομερής παράθεση αυτών των βιβλιογραφικών παραπομπών γίνεται αμέσως μετά τη λήξη του τίτλου της εικόνας και σε υποσημείωση στους πίνακες. Πριν από την αναλυτική παράθεση της βιβλιογραφικής παραπομπής γράφεται ο αντίστοιχος αριθμός που σημειώθηκε στον τίτλο της εικόνας ή στον πίνακα.

Όλες οι βιβλιογραφικές παραπομπές που αναφέρονται στο κείμενο (και μόνον αυτές) καταχωρούνται στο βιβλιογραφικό κατάλογο, που αρχίζει σε ιδιαίτερη σελίδα μετά το κείμενο και τις ευχαριστίες. Πριν από κάθε βιβλιογραφική παραπομπή στον πίνακα, προηγείται ο αντίστοιχος αριθμός που σημειώθηκε στο κείμενο και στον οποίο αντιστοιχεί η βιβλιογραφία.

Οι βιβλιογραφικές παραπομπές που αναφέρονται σε άρθρα που δημοσιεύθηκαν στα ελληνικά, γράφονται με ελληνικούς χαρακτήρες και με τον ελληνικό τίτλο του άρθρου. Κατά τα άλλα γράφονται σύμφωνα με τις υποδείξεις αυτού του υποκεφαλαίου.

\* Τα σχήματα, οι χάρτες, τα διαγράμματα, οι φωτογραφίες και οποιοδήποτε άλλο απεικονιστικό υλικό χαρακτηρίζονται σαν εικόνα.



Για τη σύνταξη του βιβλιογραφικού καταλόγου αναφέρονται παρακάτω παραδείγματα σύμφωνα με τις προδιαγραφές της National Library of Medicine των ΗΠΑ και του Index Medicus. Σε γενικές γραμμές, προηγούνται τα ονόματα των συγγραφέων (μετά το επώνυμο και το όνομα - χωρίς τελείες - ακολουθεί κόμμα και το επώνυμο του επόμενου συγγραφέα, κ.ο.κ.), ακολουθεί ο τίτλος της εργασίας, το περιοδικό σε συνταμογραφία, το έτος, ο τόμος του περιοδικού, άνω και κάτω τελείες και οι σελίδες του άρθρου (πρώτη, παύλα και τελευταία). Παρακάτω αναφέρονται παραδείγματα βιβλιογραφικών παραπομπών για τη σύνταξη του καταλόγου της βιβλιογραφίας.

Οι συντμήσεις των τίτλων των περιοδικών πρέπει να γράφονται σύμφωνα με το Index Medicus, που δημοσιεύονται κάθε χρόνο, τον Ιανουάριο, σε χωριστό τεύχος (List of Journals Indexed in Index Medicus). Για τις συντμήσεις των ελληνικών περιοδικών υπάρχει ο σχετικός κατάλογος του ΙΑΤΡΟΤΕΚ, που έγινε σύμφωνα με τις υποδείξεις του ISO 4, 1972 (2). Πρέπει ν' αποφεύγεται η χρησιμοποίηση περιλήψεων (abstracts) ως βιβλιογραφική παραπομπή. «Αδημοσίευτες παρατηρήσεις» και «προσωπικές επικοινωνίες» δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως βιβλιογραφίες, αν όμως είναι γραπτή και όχι προφορική επικοινωνία μπορεί να αναφερθεί στο κείμενο (σε παρένθεση). Εργασίες που έχουν γίνει δεκτές για δημοσίευση, αλλά δεν δημοσιεύθηκαν ακόμη, μπορούν να αναφερθούν στη βιβλιογραφία. Στην περίπτωση αυτή σημειώνεται το περιοδικό και η φράση «υπό δημοσίευση» (σε παρένθεση). Κατά την αναφορά μιας τέτοιας εργασίας στο κείμενο σημειώνεται «αδημοσίευτες παρατηρήσεις» (σε παρένθεση).

Οι βιβλιογραφίες πρέπει να επαληθεύονται από τους συγγραφείς από τα πρωτότυπα κείμενα. Η σύνταξη του βιβλιογραφικού καταλόγου γίνεται αριθμητικά με βάση τον αύξοντα αριθμό και τη σειρά εμφάνισης των βιβλιογραφικών παραπομπών στο κείμενο.

Παραδείγματα του ορθού τρόπου γραφής των βιβλιογραφιών δίνονται παρακάτω.

### 1. Περιοδικά

#### α. Τυπικό άρθρο περιοδικού.

Αναφέρονται τα επώνυμα και τα αρχικά των ονομάτων όλων των συγγραφέων μέχρι έξι (όταν είναι περισσότεροι ακολουθεί η ένδειξη *et al*, στα ελληνικά άρθρα γράφουμε και συν.), ο τίτλος της εργασίας, η συντομογραφία του περιοδικού, το έτος, ο τόμος, η πρώτη και η τελευταία σελίδα της δημοσίευσης. Π.χ. You CH, Lee KY, Chey WY, Menguy R. Electrogastrographic study of patients with unexplained nausea. *Gastroenterology* 1980, 79: 311-314

- β. Συλλογικό άρθρο (μεγάλη ομάδα συγγραφέων).  
The Royal Marsden Hospital Bone-Marrow Transplantation Team. Failure of synergistic bone-marrow graft without preconditioning in post-hepatitis marrow aplasia. *Lancet* 1977, 2: 242-244
- γ. Δεν αναφέρεται συγγραφέας.  
Anonymous (Ανώνυμος για ελληνική δημοσίευση). Coffee drinking and cancer of the pancreas (Editorial). *Br Med J* 1981, 283: 628
- δ. Συμπληρωματικό τεύχος περιοδικού.  
Mastri AR. Neuropathy of diabetic neurogenic bladder. *Ann Intern Med* 1980; 92 (2 Pt 2): 316-318  
Frumin AM, Nussbaum J, Esposito M. Functional asplenia: demonstration of splenic activity by bone marrow scan. (Abstract). *Blood* 1979, 54 (Suppl. 1): 26a
- ε. Περιοδικό με χωριστή αρίθμηση σε κάθε τεύχος.  
Seaman WB. The case of the pancreatic pseudocyst. *Hosp Pract* 1981, 16 (Sep): 24-25

### 2. Βιβλία και άλλες Μονογραφίες

- α. Ένας συγγραφέας.  
Eisen HN. Immunology: an introduction to molecular and cellular principles of the immune response. 5th ed. New York, Harper and Row, 1974: 406
- β. Συντάκτης, Πρόεδρος Συμποσίου, Επιμελητής έκδοσης.  
(Πρόεδρος μιας ομάδας εργασίας ως συγγραφέας).  
Dausset J, Colombani J, eds. Histocompatibility testing 1972. Copenhagen: Munksgaard, 1973: 12-18
- γ. Κεφάλαιο σε ένα βιβλίο.  
Weinstein L, Swartz MN. Pathogenic properties of invading microorganisms. In: Sodeman WA Jr, Sodeman WA (eds) Pathologic physiology: mechanisms of disease. Philadelphia, WB Saunders, 1974: 457-472
- δ. Δημοσίευση σε Πρακτικά.  
Du Pont B. Bone marrow transplantation in severe combined immunodeficiency with an unrelated MLC compatible donor. In: White HJ, Smith R (eds) Proceedings of the third annual meeting of the International Society of Experimental Hematology. Houston, International Society for Experimental Hematology, 1974, 44-46
- ε. Μονογραφίες σε σειρά εκδόσεων.  
Hunninghake GW, Gadek JE, Szapiel SV et al. The human alveolar macrophage. In: Harris CC (ed) Cultured human cells and tissues in biomedical



research. New York, Academic Press, 1980, 54-56. (Stoner GD, ed. Methods and perspectives in cell biology, vol. 1)

στ. Δημοσίευση Πρακτορείου.

Ranofsky AL. Surgical operations in short-stay hospitals: United States - 1975. Hyattsville, Maryland: National Centre for Health Statistics, 1978. DHEW publication no. (PHS) 78-1785. (Vital and health statistics; series 13, no. 34)

ζ. Διδακτορική Διατριβή.

Cairns RB. Infrared spectroscopic studies of solid oxygen. (Dissertation) Berkeley, California: University of California, 1965, p. 156.

### 3. Άλλα άρθρα

α. Άρθρο εφημερίδας.

Shaffer RA. Advances in chemistry are starting to unlock mysteries of the brain: discoveries could help cure alcoholism and insomnia, explain mental illness. How the messengers work. Wall Street Journal 1977 Aug. 12: 1 (col 1), 10 (col 1)

β. Άρθρο περιοδικού επικαιρότητας.

Roueché B. Annals of Medicine: the Santa Claus Culture. The New Yorker 1971 Sep. 4: 66-81

γ. Για αδημοσίευτα άρθρα (γράφονται μέσα σε παρένθεση στο κείμενο).

(Scott CA, Nugen CA. Προσωπική Επικοινωνία).  
C Lerner RA, Dixon FJ. The induction of acute glomerulonephritis in rats, υπό δημοσίευση). (Smith J. New agents for cancer chemotherapy. Presented at the Third Annual Meeting of the American Cancer Society, June 13, 1983, New York)

## VII. Πίνακες

Δακτυλογραφούνται με διπλό διάστημα σε χωριστή σελίδα. Αριθμούνται με τη σειρά που εμφανίζονται στο κείμενο, με αραβικούς αριθμούς και σημειώνεται σύντομος τίτλος για τον καθένα.

Σε κάθε στήλη γράφεται σύντομη επικεφαλίδα.

Γράφονται επεξηγηματικές πληροφορίες σε υποσημείωση και όχι στον τίτλο. Στις υποσημειώσεις εξηγούνται όλες οι μη καθιερωμένες συντμήσεις που χρησιμοποιούνται σε κάθε πίνακα. Στην Ελλάδα οι αποδεκτές συντμήσεις είναι λίγες και καθιερώθηκαν με το χρόνο (όπως ΤΚΕ, ΚΝΣ, ΕΝΥ) γι' αυτό καλό είναι να γράφεται ο όρος ή ο ορισμός και σε παρένθεση η συντομογραφία. Στις υποσημειώσεις χρησιμοποιούνται τα παρακάτω σύμβολα, με την εξής σειρά:

\*, \*\*, \*\*\*, +, ++, §, §§.

Αποφεύγονται οι κάθετες και οριζόντιες γραμμές.

Επεξηγούνται τα στατιστικά σύμβολα όπως SD (σταθερή απόκλιση) και SEM (σταθερό σφάλμα).

Εάν χρησιμοποιούνται στοιχεία από δημοσιευμένο ή μη υλικό, εξασφαλίζεται η άδεια και αναφέρεται σαφώς στις ευχαριστίες.

Πολλοί πίνακες σε κείμενο μικρής έκτασης μπορεί να προκαλέσουν δυσκολίες στη σελιδοποίηση. Εξετάζονται προηγουμένα τεύχη του περιοδικού στο οποίο πρόκειται να σταλεί η εργασία και υπολογίζεται πόσοι πίνακες μπορούν να μπου ανά 1.000 λέξεις κειμένου.

Ο εκδότης, κατά την αποδοχή της εργασίας μπορεί να ζητήσει για τους επιπλέον πίνακες με πρόσθετα σημαντικά στοιχεία, που δεν μπορούν να δημοσιευτούν λόγω χώρου, να παρέχονται από τους συγγραφείς σε όποιον ενδιαφέρεται να τους ζητήσει. Στην περίπτωση αυτή θα προστεθεί η σχετική δήλωση στο κείμενο. Υποβάλλονται αυτοί οι πίνακες μαζί με την εργασία.

## VIII. Εικόνες

Υποβάλλεται ο απαραίτητος αριθμός εικόνων. Οι εικόνες πρέπει να είναι φτιαγμένες από σχεδιαστές και φωτογραφημένες.

Στοιχεία από γραφομηχανή ή γραμμένα με το χέρι στις εικόνες δεν γίνονται δεκτά. Τα γράμματα, οι αριθμοί και τα σύμβολα πρέπει να είναι καθαρά, ομοιόμορφα, κατάλληλου μεγέθους ώστε στη σμίκρυνση για τη δημοσίευση να είναι ευανάγνωστα.

Αντί των πρωτότυπων διαγραμμάτων, ακτινογραφιών κ.λπ. πρέπει να αποστέλλονται οι αντίστοιχες φωτογραφίες (μαυρόασπρες) διαστάσεων συνήθως 12,7 x 17,3 cm και όχι μεγαλύτερες από 20,3 x 25,4 cm.

Οι τίτλοι και οι επεξηγήσεις πρέπει να γράφονται στους τίτλους των εικόνων και όχι επάνω τους.

Στο πίσω μέρος των εικόνων πρέπει να έχει αυτοκόλλητο για να σημειώνεται ο αριθμός της εικόνας και το όνομα (του πρώτου) συγγραφέα και ένα βέλος να δείχνει το πάνω μέρος της.

Οι πίσω επιφάνειες των φωτογραφιών δεν γράφονται. Οι φωτογραφίες δεν επικολλούνται σε χαρτόνι, ούτε φθείρονται καρφιστώνοντας ή συγκρατώντας τις με συνδετήρες και δεν διπλώνονται.

Εάν υπάρχουν φωτογραφίες ατόμων, θα πρέπει είτε τα πρόσωπά τους να μη διακρίνονται, είτε να συνοδεύονται από γραπτή άδεια χρησιμοποίησης των φωτογραφιών τους ως έχουν.

Οι φωτογραφίες αριθμούνται στο κείμενο κατά σειρά. Εάν μια φωτογραφία έχει δημοσιευθεί κάπου αλλού, σημειώνεται στις ευχαριστίες η πηγή προέλευσης και εσωκλείεται η γραπτή άδεια του εκδότη που έχει την αποκλειστικότητα αναδημοσίευσης (copyright) της φωτογραφίας. Η άδεια χρειάζεται, ανεξάρτητα από το ποιος είναι ο συγγραφέας ή ο εκδότης, εκτός εάν το έγγραφο είναι δημόσιο.

Για τις έγχρωμες φωτογραφίες, στέλνονται τα έγχρωμα αρνητικά ή τα θετικά των διαφανειών και, όταν κρίνεται απαραίτητο, σχεδιαγράμματα τα οποία θα δεί-



χνουν το προς αναπαραγωγή τμήμα της εικόνας. Επιπλέον στέλνονται δύο δετικές έγχρωμες φωτογραφίες για να βοηθηθούν οι εκδότες στο να κάνουν υποδείξεις κατά τη φωτομηχανική αναπαραγωγή. Έγχρωμες φωτογραφίες δεν δημοσιεύονται, εκτός αν οι συγγραφείς αναλάβουν την επιπλέον δαπάνη της εκτύπωσής τους.

#### *Τίτλοι των εικόνων (λεζάντες)*

Δακτυλογραφούνται οι τίτλοι των εικόνων σε διπλό διάστημα, σε χωριστή σελίδα και αριθμούνται με αραβικούς αριθμούς. Εάν χρησιμοποιούνται σύμβολα, βέλη, αριθμοί ή γράμματα για να χαρακτηρίσουν τμήματα των εικόνων, σημειώνονται στους τίτλους και επεξηγούνται με ακρίβεια.

#### **ΙΧ. Μονάδες μέτρησης**

Μετρήσεις μήκους, ύψους, βάρους και όγκου πρέπει να αναφέρονται σε μετρικές μονάδες (μέτρο, χιλιόγραμμα, λίτρο) ή στις υποδιαιρέσεις τους.

Οι θερμοκρασίες πρέπει να δίνονται σε βαθμούς Κελσίου. Οι αρτηριακές πιέσεις πρέπει να δίνονται σε χιλιοστά στήλης υδραργύρου.

Όλες οι τιμές των αιματολογικών και βιοχημικών μετρήσεων πρέπει να αναφέρονται σύμφωνα με το σύστημα μονάδων SI κ.ά.

#### **X. Συντμήσεις - Σύμβολα**

Χρησιμοποιούνται μόνο οι καθιερωμένες συντμήσεις. Αποφεύγονται οι συντμήσεις στον τίτλο της εργασίας και της περίληψης. Κατά την πρώτη εμφάνιση της σύντμησης στο κείμενο πρέπει να δίνεται ολόκληρος ο όρος από τον οποίο προέρχεται, εκτός εάν πρόκειται για μονάδα μέτρησης γνωστού και καθιερωμένου συστήματος, π.χ. SI κ.ά.

#### **XI. Υποβολή άρθρου**

Το άρθρο (δακτυλογραφημένο κείμενο), φωτογραφίες και διαφάνειες (μέσα σε σκληρό χαρτί για να μη

διπλωθούν κατά την ταχυδρόμηση και σε χωριστό φάκελλο), πίνακες κ.λπ., σε τρία (3) αντίτυπα, ταχυδρομούνται στον ΕΣΔΝΕ, υπόψη Κας Μαρίας Μαλγαρινού. Οι συγγραφείς πρέπει να διατηρούν αντίγραφα άριστης ποιότητας όλου του υλικού που αποστέλλουν.

Το άρθρο πρέπει να συνοδεύεται από επιστολή του συγγραφέα, η οποία θα περιλαμβάνει:

1. Πληροφορίες για το αν πρόκειται για πρώτη δημοσίευση ή υποβολή για δημοσίευση μέρους της εργασίας.
2. Δήλωση ότι η εργασία διαβάστηκε και εγκρίθηκε από όλους τους συγγραφείς.
3. Το όνομα, τη διεύθυνση και το τηλέφωνο του συγγραφέα που είναι υπεύθυνος για την αλληλογραφία και την επικοινωνία με τους άλλους συγγραφείς και για τη διόρθωση του τελικού δοκιμίου.
4. Δήλωση αν οι συγγραφείς θέλουν ή όχι ανάτυπα του άρθρου.

Η επιστολή πρέπει να περιέχει πρόσθετες πληροφορίες που μπορούν να βοηθήσουν τον εκδότη για το χαρακτηρισμό του είδους του άρθρου και εάν οι συγγραφείς επιθυμούν να αναλάβουν την οικονομική επιβάρυνση εκτύπωσης των εγχρώμων φωτογραφιών. Η εργασία πρέπει να συνοδεύεται από αντίγραφα αδειών που χρειάζονται, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί και αναπαραχθεί δημοσιευμένο υλικό ή φωτογραφίες από μων ή αναφοράς για ιδιαίτερες προσωπικές πληροφορίες ανθρώπων που μπορούν να αναγνωριστούν ή τα πρόσωπα που αναφέρονται στην εργασία.

#### **XII. Εκτύπωση άρθρου**

Οι συγγραφείς υποχρεούνται σε μια τυπογραφική διόρθωση, στην οποία αποκλείεται η μεταβολή του κειμένου ή προσθήκη εικόνων, σχεδίων κ.λπ., εκτός εάν υπάρξει άδεια της Συντάξεως. Η δαπάνη εκτύπωσης επιπλέον ανατύπων από το προβλεπόμενο (σύνολο για όλους τους συγγραφείς του άρθρου Νο 10) βαρύνει τους συγγραφείς. Η διόρθωση των δοκιμίων δεν πρέπει να καθυστερεί πάνω από 2-3 ημέρες. Όταν επιστρέφονται, δηλώνεται και ο αριθμός των αιτούμενων συνολικώς ανατύπων.